

Pomoč čebelarjem z izposojno opremo za zaščito panjev pred medvedi

Lidija Senič, vodja služb ČZS (lidija.senic@czs.si)

Foto: arhiv ČZS

Električna ograja, ki ščiti pred vdorom medveda.

Slovenija je razgibana pokrajina, gozdovi pa predstavljajo kar dve tretjini njene površine. To ozemlje je bogato z rastlinskimi in živalskimi vrstami, s katerimi si delimo prostor. Živalske vrste, ki so markantnejše in jih takoj zaznamo, kot so jelenjad, velike zveri ali divji prašiči, se pojavljajo tudi izven gozdov, na obdelovalnih ali neobdelovalnih kmetijskih zemljiščih.

Z vidika reje pašnih živali predstavljata potencialno grožnjo dve veliki zveri, volk in rjavi medved, z vidika čebelarjenja pa rjavi medved. Da bi čim bolj celostno zajeli obravnavo sobivanja velikih zveri s človekom in rejo živali in da bi bili čim uspešnejši pri preprečevanju škod zaradi zveri, smo se različne institucije iz Slovenije (Zavod za gozdove Slovenije kot nosilec projekta in partnerji: Čebelarstva zveza Slovenije, Občina Pivka, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS in Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta z različnimi oddelki) povezale, pripravile in prijave projekt na Evropsko

komisijo z naslovom LIFE VARNA PAŠA. Lani je Evropska komisija projekt potrdila, projekt pa traja od 1. januarja 2024 do konca leta 2029. Projekt je razdeljen na več delovnih sklopov, ki se nanašajo na sodelovanje med institucijami iz različnih sektorjev pri iskanju rešitev za blaženje konfliktov med deležniki. S tem namenom je oblikovana medsektorska svetovalna platforma, ki bo oblikovala dejavnosti za doseg ciljev projekta, jih usklajevala in bila na voljo za strokovno podporo. V tem članku pa se bom dotaknila predvsem dejavnosti, povezanih s čebelarstvom. Za izboljšanje mreže za preprečevanje škode med čebelarji in trenutno razpoložljivih ukrepov v okviru državne sheme sofinanciranja se za področje čebelarstva najprej predvideva razširitev spletne aplikacije nacionalnega prikaza podatkov o rabi kmetijskih zemljišč (GERK) z opozorilom »območje medveda« in aplikacije centralnega registra čebelnjaka (CRC). Nadgradnjo obeh sistemov bomo v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS začeli letos.

Čemu potreba po nadgradnji obeh sistemov?

Obstoječi, predvsem pa novi prevaževalci čebeljih družin na čebeljo pašo bodo lahko z vpogledom v sistem GERK videli, ali bodo svoje čebelje družine pripeljali na pašo na območje, kjer je pričakovan rjavi medved, bodisi zaradi že storjenih škod na človekovem premoženju bodisi je to razvidno iz drugih podatkov o njegovi prisotnosti. Prav tako bodo čebelarji ob elektronskem sporočanju čebeljih družin v centralni register čebelnjakov prejeli obvestilo, da je čebelnjak na območju rjavega medveda. Večina čebelarjev, ki čebelarijo stacionarno, in tistih, ki prevažajo čebele na pašo, ve, kje so območja s stalno prisotnostjo rjavega medveda, ni pa nujno, da vedo, da se je njegov prostor razširil tudi izven teh območij. Na osnovi opozorila se bodo lahko čebelarji pred prevozom čebel na pašo predhodno pripravili oz. proaktivno ukrepali in preprečili škode zaradi medveda. Lahko si bodo sami nabavili ustrezno zaščito za prevozne čebelnjake pred napadi medveda, kot so električne ograje, lahko pa si bodo te komplete izposodili pri Čebelarški zvezi Slovenije. Letos še ne bodo dosegljivi. Po nadgraditvi obeh spletnih aplikacij (GERK in CRC) bomo za čebelarje opravili predstavitve, kako sistema delujeta oz. kako dostopamo do podatkov, ki bodo opozarjali na prisotnost rjavega medveda na določenem območju. V naslednjem koraku bomo nabavili zaščitna sredstva za stacionarne in prevozne čebelnjake. V okviru projekta nameravamo med projektom razdeliti 25 kompletov električnih ograj čebelarjem, ki čebelarijo na območju rjavega medveda in še niso utrpeli škode. Ti namreč niso upravičeni do sredstev oziroma 80 % sofinanciranja, ki ga nudi Ministrstvo za naravne vire in prostor RS. Vzpostavili bomo tudi sistem izposoje 30 kompletov električnih ograj za čebelarje prevaževalce, ki bodo čebelje družine začasno pripeljali na pašo na območja rjavega medveda. Prav tako bomo za namen prikaza načina varovanja čebelnjakov z električnimi ograjami opremili 15 učnih čebelnjakov po Sloveniji in na teh lokacijah tudi izvedli usposabljanja o seznanitvi z zaščito in postavitvijo takšnih zaščitnih ograj. Vse to bomo postopoma uredili do predvidoma konca leta 2026. Z Zavodom za gozdove bomo sodelovali tudi pri ugotavljanju vzrokov rednih škodnih dogodkov zaradi medveda in testiranju novih rešitev za zaščito čebelnjakov pred medvedmi, tako se bo to sodelovanje intenzivno izvajalo s petimi čebelarskimi društvi, ki bodo tudi prejela po tri interventne komplete za zaščito čebelnjakov. Za testiranje novih rešitev za zaščito čebelnjakov pred medvedmi bo Zavod za gozdove na petih lokacijah testiral tako imenovani toplo-hladni sistem zaščite čebelnjakov, na desetih lokacijah pa uporabo električnih preprog. Vse pridobljene izkušnje bomo predstavili na dvodnevnem mednarodnem čebelarskem

dogodku, ki bo vključeval tudi terensko ekskurzijo in ga načrtujemo v Sloveniji predvidoma v letu 2027. Za ta namen bomo izdali tudi priročnik v slovenskem in angleškem jeziku. Zbornik in vsebina projekta – učinkovitost ukrepov za preprečevanje škod na čebelnjakih zaradi medvedov – bosta predstavljena tudi na enem od mednarodnih kongresov Apimondia. Za čebelarje pa bomo na območjih, kjer se projektne dejavnosti izvajajo, do konca projektnega obdobja organizirali tudi deset predstavitev s ciljem izboljšanja prepoznavanja in sprejemanja ukrepov za omilitev konfliktov z medvedom. Med cilji projekta je na podlagi izboljšane znanja s terena in podatkov o učinkovitosti ukrepov za preprečevanje škode tudi integracija vsaj ene od novih priporočenih rešitev v sistem sofinanciranja države. Ob zaključku projekta bo pripravljen še znanstveni članek, v katerem bodo analizirana vsa pretekla in sedanja prizadevanja za preprečevanje škode na čebeljih panjih. Ob vseh navedenih dejavnostih, ki se tičejo predvsem čebelarjev, pa bomo skrbeli širše za promocijo projekta in komunikacijo s splošno javnostjo z novinarskimi konferencami in terenskimi obiski.

Trenutno je projekt v fazi zagona, zato vseh podrobnosti še ni mogoče zapisati. O dejavnostih in dogodkih projekta vas bomo obveščali na spletni strani www.varna-pasa.si, ki že vsebuje veliko informacij o tem, kako poskrbeti za zaščito premoženja pred velikimi zvermi. V kratkem bo stran posodobljena in dopolnjena še z drugimi informacijami o projektu, dodane pa bodo tudi novice. Spremljali nas boste lahko tudi na posebni Facebook strani. Seveda boste o dejavnostih, vezanih na čebelarstvo, obveščeni tudi od medijev Čebelarške zveze Slovenije. Oseba za stik tega projekta je za Čebelarsko zvezo Slovenije Lidija Senič, vodja služb ČZS.

Poškodovani čebelnjak

Foto: arhiv ČZS